

Herrarbetsvandringar

Dalarna var tidigt överbefolkat, från 1500-talet tvingades många av landskapets invånare söka sig bort på arbete. Man gick på herrarbetsvandringar till Stockholm och andra större städer – herrarbete kallades det eftersom man arbetade åt «herrar», det vill säga folk som kunde betala. Kring 1800-talets mitt kunde upp emot 4 500 personer delta i arbetsvandringarna, de allra flesta från övre Dalarna.

Man drog iväg kring 1 maj. Vandringen på cirka 40 mil tog omkring en vecka, ungefär lika många kvinnor som män deltog. Till slätten måste man hem till Dalarna, men framåt hösten var det dags för en ny arbetsvandring. Många gick också en extra vända fram och tillbaka för ett husförhör, ett bröllop eller annan viktig händelse på hemorten.

Dalfolket var uppskattad arbetskraft, flitiga och pålitliga arbetare. Männerna var ofta timmermän, snickare, vedsågare medan kvinnorna kunde arbeta som roddare, mursmäckor eller trädgårdskullor.

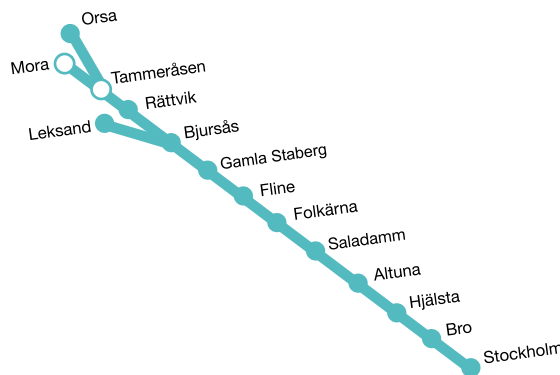
Visa hänsyn

Dalkarlsvägen har en varierad sträckning – leden går genom allt från storskog till odlade och bebyggda trakter. Det gäller att vi som vandrar visar hänsyn mot såväl människor, som djurliv och växtlighet efter vägen.

Väghistoria

Dalkarlsvägen var från början alla de stigar och vägar som dalfolket använde sig av på sina herrarbetsvandringar. Många av dem är idag utplånade – överbyggda eller igenvuxna, men mycket finns kvar och ingår i det som idag är den moderna Dalkarlsvägen.

Glöm inte kartan!

Dalkarlsvägen är mestadels väl skyltad, men genom tätorter saknas markeringar helt *, även andra delar kan vara omarkerade.

En bra karta är *Lantmäteriets terrängkarta*:

- kartblad 655 Mora
- kartblad 647 Sollerön
- kartblad 656 Furudal (vid Tammeråsen)

* Omarkerat: Genom Mora. Markeringar börjar vid Färnäs bygdegård.

Sträckning • 29 km

- ▶ Mora, klockstapeln (0 km)
- ▶ Noretbron
- ▶ Mora-Noret
- ▶ Färnäs bygdegård (6 km)
- ▶ Norr och Södra Bomansbergs fäbodar (16 km)
- ▶ Fåsås fäbodar (21 km)
- ▶ Ingärtningsbodarna (26 km)
- ▶ Tammeråsen (29 km)

MORA-TAMMERÅSEN

1a

1a

Vägbeskrivning

 Sträckan Mora–Färnäs går på trottoarer och gångvägar genom samhälle och i bymiljöer.

Färnäs bygdegård–Tammeråsen går i storskog, efter Ingårdsningsbodarna är det grusvägar.

Från Mora har sträckan en jämn stigning.

Skala 1:80 000 ■ 1 cm på kartan = 800 m

Sevärdheter

- ▶ **1. Mora** är en trakt rik på historiska händelser. Till sevärdheterna hör Vasaloppsmuseet och Vasaloppets målportal, Zorngården och Zornmuseet, Mora kyrka och Klockstapeln.
- ▶ **2. Mora-Noret.** Här ser man Siljan med Österdalälvens utlopp.
- ▶ **3. Färnäs** är en av de största av Dalarnas ålderdomliga byar, med timrade gårdar tätt efter vägen. Här finns exempel på månghussystem med många olika byggnader för skilda ändamål.

▶ 4. Norra Bomansberg och Södra Bomansberg.

Södra Bomansbergs fåbodar är en relativt välbevarad miljö med månghussystem, den öppna vallen runt bebyggelsen, med fågator samt fästigen mot Norra Bomansberg.

▶ **5. Fåsås fåbodar** har anor från 1300-talet, här finns både nyare och ursprunglig timmerhusbebyggelse. Fåbodstället är delvis en åkerfåbod med uppodlade marker. 1898 flyttade Anders Zorn ett eldhus, årsringsdaterat till 1292, från Fåsås till Zorngården i Mora och gjorde det till sin ateljé.

▶ **6. Ingårdsningsbodarna** är en långfåbod där ålderdomliga hus kompletterats med moderna fritidshus.

▶ **7. Tammeråsen** ligger högt och avskilt i sydläge. Från 1695 var byn Fagerberg kaptensboställe för Rättviks kompani.